HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והא קתם ספרא הוא דבתורת כהנים תניא לה[ו] וסתם ספרא רבי יהודה[מ]: **נקדש.** מי חטאת לתת אפר על המים: **מכשיר בקטן ופוסל באשה.** טעמיה מפרש בסדר יומא בפ"ג[נ]: **ובאנדרוגינוס.** שמע מינה דרבי יהודה כאשה משוי ליה: **כל זכר.** ריבויא הוא:

מתני' ושכח ומל אם של אחר בשבת בשבת חייב. דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה הוא ועבד ליה חבורה שלא לצורך ובהא אפילו רבי יהושע מודה: **אחד למול בשבת ואחד למול בע"ש ושכח ומל אם של ע"ש בשבת ר"א מחייב חטאת.** דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת. ואע"ג דטעה בדבר מצוה שהיה טורח באותו של שבת ומתוך כך טעה בזה ואף בזה עשה מצוה שהרי ראוי הוא למול אלא שאינו דוחה שבת ס"ל לר"א טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שיש בה חיוב חטאת חייב. ורבי יהושע פוטר דס"ל טעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור: **גמ'** רב הונא מתני פטור. דמתניתין בריאשא חייב לדברי הכל כדתנינן לה לתן: **ורב יהודה מתני בריש פטור.** דמוקי לה בשבת ומל את של ע"ש בשבת ופלוגתא היא בשל אחר השבת בשבת: **שהוא חייב.** דאע"ג דטריד במצוה וטעה בה כיון דלאו מצוה שעדיין לא הגיע זמנו למול חייב: **אלא מע"ז.** שהוקשו כל חטאות שבתורה לחטאת ע"ז[ס] דכתיב תורה אחת יהיה לכם וגו' בפרשת שלח לך אנשים[ע] גבי קרבן ע"ז: **ור' יהושע הפס.** עובד עבודת כוכבים לא עשה מצוה: **ה"ג רב יהודה מתני פטור דתניא אמר ר"מ לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על שהיו לו שני תינוקות אחד למול ע"ש ע"ז כו':** ה"ג **ורבי יהושע הפס לא טריד במצוה הכא טריד במצוה.** טורח להתעסק במצוה גמורה שהרי אחד מהם זמנו היום וטורח לבו למהר ולעשות ומתוך טרדו טעה ומל את זה שאין בו מצוה כלל: **ושכח ומל של ע"ש בשבת שהוא חייב.** לקמיה מתרץ לה: **דלא ניחנה שבת לידחות.** שאין לו תיקון שיהא זמנו היום הלכך לא היה טורח היום במצוה שלא היה מוטל עליו כלום לעשות ולא היה לו לטעות: **מתני' נולד בין השמשות נימול לט'.** שהרי ליום שמיני של מחר הוא נימול ושמא בין השמשות יום הוא ונימול לט': **היה היום ע"ש.** א"א למולו בשבת הבאה דשמא ט' הוא והויא ליה מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שבת וצריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי: **אל יו"ט להיות אחר השבת.** אין מילה שלא בזמנה דוחה אותו ונימול ליו"א: **גמ' תלאו חמה.** נשלף ממנו החולי ולא מגופו: **דבני נודע.** שם חכם: **יום הבראתו כיום הולדו.** ממתינין לו כיום הולדו: **מאי נאו.** יום הולדו דווקא קאמר דלא בעינן מעת לעת: **לא.** כיום הולדו דקתני למיתב ליה ז' מיהו עדיף יום הבראתו מהא דבעינן מעת לעת ומהא ליכא למשמע מידי: **מתני' ליתן.** רלועות של בשר שנשאלו מן הערלה: **עערב.** היא שפה גבוה המקפת את הגיד סביב וממנה משפע ויורד לראשו: **ואינו אוכל בתרומה.** אם כהן הוא **דילפינן ביבמות** (ד' ע.) שערל אסור בתרומה: **ואם היה נעל בשר.** שהיה שמן וגדלה בשר שלמעלה מערלתו לאחר שניטלה ערלה כולה כאילו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד: **מפקנו.** ומשפע בחיומל מאותו עודי: **מפני מראית העין.** שלא יהא נראה כערל:

(א) [עירובין לו: וש"נ], ב) יומא מג. יבמות עב: ערכין ג. פרה פ"ש מ"ד, ג) פסחים עב. כריתות יט:, ד) [נ"ל אליעזר], ה) [נ"ל אליעזר], ו) [יבמות לד.], ח) ערכין מ:, ט) יבמות עח., י) ג"ז שם:, כ) יבמות מז: עח:, ל) [מחוקתי פרשה ג], מ) [סנהדרין פו.], נ) [דף מג.], ס) [נעיל סט.], ע) [במדבר טו],

תורה אור השלם

1 זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ הַמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר: בראשית יז י

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומתם ספרא ר' יהודא. נ"ב וא"א מן מס' נדה דף מו: (ב) תוס' ד"ה הזכר ימיל למעוטי לה לטומטום: (ג) בא"ד פסיקא הוא וכי איצטריך:

גליון הש"ס

מתני' ור' יהושע פוטר. עי' ממחות דף סד ע"א תד"ה ואפי' נתכפר:

רבינו חננאל

ומסקינן בה ומאי שנא גבי מילה, דכתיב המול לכם כל זכר, כל לדבות. ויש מי שאומר הילכתא כרבנן דאמרי ספק ואנדרוגינוס אין מחללין עליו את השבת, ואין הלכה כר' יהודה. ומדהזינן רב חסדא דריש לטעמיה דר' יהודה ש"מ הילכתא כוותיה. מתניתין מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את שלאחר השבת בשבת חייב וכו'. רב הונא מתני חייב, ורב יהודה מתני פטור. פי' רב הונא מתני חייב דמוקים ליה למתניתין כר"ש, דאמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על מי שהיו לו ג) דקיי"ל סתם משנה ר' מאיר ובהא תנא דבי ר' חייא פליגי עליה. ורב הונא דמוקים לה כר' שמעון כוותיה עבדינן. וחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע דברים ברורין הן, (שנים) ושניהם מע"ז למדוה דהא איתקשא כל התורה כולה לע"ז, ר' אליעזר סביר כע"ז מה ע"ז אמרה תורה לא תעבוד ואם תעבוד ע"ז בשגגה מכל מקום חייב חטאת, כן אמרה תורה בשבת המחלל השבת בשגגה מ"מ חייב חטאת. ור' יהושע סבר התם לגבי ע"ז לא נתכוין לקיים המצוה, הכא בשבת נתכוין לקיים מצות מילה לפיכך פטור הוא. והילכתא כר' יהושע וכדמתני ר' שמעון, אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של בע"ש ואת של ע"ש בשבת שפטור, כי מ"מ מצוה עשה ואע"פ שמל בט'. אבל בזמן ששכח ומל את של אחר השבת בשבת כיון שלא עשה מצוה כי בז' מלו אפילו ר' יהושע מודה שחייב חטאת וכן הלכה. וכל היכא דפליגן ר' אליעזר ור' יהושע הלכה כר' יהושע חוץ ממקומות ידועים וזה אינו מהם. וכן רב הונא הילכתא כוותיה דשכיח גבי ריש גלותא, וגרסינן הילכתא כוותייכו וכו'. מתניתין קטן נימול לשמונה לתשעה כו'. קטן חולה אין מלין אותו עד שיבריא. אמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל ז' להבראתו. והלכתא כשמואל דיהבינן ליה מאחר שחלצתו חמה שבעת ימים מעת לעת להבראתו. וזה מפורש ביבמות בפרק הערל וכל הטמאים בתחילתו. מתני' ואלו הן ציצין המעכבין את המילה.

ז) [נראה לגרס דחסר פה כמה תיבות וכל"ל על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת ושכח ומל של אחר השבת בשבת שהוא חייב וכו' ורב יהודה מתני פטור דתניא אמר ר"מ וכו' ומהדר לאוקמי מתני' כר"מ משום דקיי"ל דסתם משנה ר"מ וכו']. ח) זה לפרש את המשנה אלו הן ציצין כו'.

מוסף רש"י

הכל כשרים לקדש. כל שטהורים כשרים לקדש מי מטאת, אפילו אשה, אבל ערל וטמא לא רבי (יבמות עב:). לקדש. לתת מים על האפר בכלי חרס (יומא מג.) לערב מים חיים באפר מטאת (ערכין ג.). ושכח ומל של אחר השבת בשבת. לטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה הוא, דעדיין לא הגיע זמנו, ומודה ר' יהושע למייב (פסחים עב:). את של ערב שבת בשבת. קסבור שהוא של שבת וזה של ערב שבת היה אומנו מולה לו אנוס ומילה שלא בזמנה אינה דוחה את השבת דהואיל ועבר זמנה יתמין עד למחר (שם). ור' יהושע פוטר. לטעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור, ואע"ג דמיא לו שבת ועשה שלא כדת, מכל מקום מצות מילה קיים (שם). רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש. שנתחלף לו אומנו של שבת בע"ש ומלו בע"ש ועדיין לא נודע טעותו וסבור שזה הוא ומל של שבת הוא, ואע"ג דטריד ביה דרמייה מצוה עליה כפי מחשבתו, וגם עשה מצוה, אפילו הכי חייב משום דלא ניתנה שבת לידחות אלא, וסיפא ניתנה שבת לידחות אבל של שבת וטעה בדבר מצוה פטור ואפילו לא עשה מצוה לר' מאיר פטור (שם). ב' ימים של ר"ה נימול לי"ב. כיצד, נולד בין השמשות של ערב שבת אינו נימול בשבת דשמא מטיעי הוא דבין השמשות ספק יום ספק לילה, ואם יום הוא נמצא שבת יום שטעוי ומילה שלא בזמנה אינה דוחה לא שבת ולא יו"ט, ואם תלו שני ימים טועים של ר"ה אחד אותו שבת אינו נימול עד יום שלישי שהוא שמש עשר לניסן (ערכין ח). חלצתו חמה. שהיה חולה ונתרפא ונתחלצה ונשתלפה ממנו חמה (יבמות עא:). יום הבראתו כיום הולדו. צריך להמתין שמונה ימים (יבמות עא:). מאי לאו. הכי קאמר מה יום שולדו כו' (שם). עדיף יום הבראתו. והא דתני לדלא יום הבראתו כיום הולדו, הא אתי לאשמעינן שצריך להמתין עד יום שמיני (שם). ציצין. מתיבות בשר, שלא נפרעת המילה כהלכתה (יבמות מ:) ו: שלא תתן כל הערלה (שם עא:). עטרה. שורה גבוהה שסביב הגיד ומתנה סולן ומשפע מעלה ומטה (שם מז:).

מט א מיי' פ"ו מהל' פרה אלכה כ סמג עשין רלב:

נ ב ג מיי' פ"ג מהל' שגגות אלכה ח:

נא ד מיי' פ"ל מהל' מילה אלכה יב סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסו סעיף מ':

נב ה מיי' שם אלכה טו סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסב סעיף ב:

נג ו ז מיי' פ"ב מהל' מילה אלכה ג ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסד סעיף ה ו:

רב נסים גאון

אף אנן נמי תנינא הכל בשירין לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן וכו'. זו המשנה במס' פרה בפרק ה', ולענין קידוש מי חטאת נתכוונה. ח) לומר שבעת שישאורו ציצין המעכבין את המילה הרי הוא ערל עדיין, ואם הוא כהן אסור לוכל בתרומה, כמו ששנינו במס' יבמות [דף ט] הערל וכל הטמאין לא יאכלו בתרומה. והזכירו בתלמוד המחלוקת שהיתה בין ר' אליעזר ובין ר' עקיבא בתורת כהנים במה שכתוב [ויקרא כב] איש איש מזרע אהרן, ומה שכתוב [שם] תושב כהן ר' אליעזר גמר לערל בגזירה שוה לערל מפסח, ור' עקיבא אמר איש איש לרבות את הערל. סליק פרק רבי אליעזר